

GAZETA

Palatul Cultural

55

Arad

ANTI-REVIZIONISTA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
D. Str. Nicu Filipescu 30. - Telefon 699

Organ săptămânal de documentare
Redactor și proprietar: ISAIA TOLAN

ABONAMENTE: Pe un an 130 lei, pe 6 luni 70 lei
Autorități, instituțiuni, întreprinderi 500 lei.
Autorități și instituțiuni sătești 200 lei.

reșteți și vă
mulțiți...

stăpâniți pământul! Nu
aba a fost pusă această
ncă a lui Dumnezeu și
fi la femelia căsniciei, a
liei, și prin familie a na-
omenirii. Rămâne ade-
pescic că puterea unui
sfâ în puterea sa bio-
Poporul românesc n'a
ea să se vadă într'o Ro-
le mare și independentă,
nu era biologicește mai
nic decât subjugătorii săi
decursul veacurilor și mi-
tor, și Ungaria nu se pră-
dacă n'o persecuta pă-
urmă păcatu-i strămo-
păcatul că unguirul săi
venit aici în număr de
10 de mii (i-a evaluat la
istoricul lor Pauler), între
autohtoni cari numărau
aceeași evaluare approxi-
un milion de inși. Am
de-alungul veacurilor
numărul nostru mare —
te mare încât ne-am pu-
sferă odinioară fără să ne
dem, din pământul de
ie al Daciilor, al Mesiei
Panoniei, până la granița
iei și a Bavariei, până
lo de Galizia, până la
e, până în Asia mică. Rând
nd au tăiat din crengile
lui trunchi uriaș dușmanii
regia vremurilor, dar pu-
noastră neînvinsă, alături
aditionalismul nostru pri-
dar fără pereche de vi-
a, a izbucit să ne păstreze
u ziua ce avea să vină,
românul va fi liber în Ro-
sa.

părea azi că neamul
nesc e atăcat tocmai în
ce constituie puterea noas-
ea mai mare. În prolifica-
sa. În puioșia sa în
ostea sa de urmași. Bă-
care se mândrește că-i
ate frunze, a ținut să fie
ce și în acest rău exemplu
ecăderii. E știut și-i sta-
zități că Bănatul ne pier-
nu se va nămpla acolo
bnică revenire la respec-
poruncii dumnezeiești
le spune căsătoriiilor că
ntirea pământului atâr-
reșterea și de sporirea fa-
lor, sau dacă statul nu va
veni grabnic, populând
nția aceasta a bașlinei
nești, cu români din alte
cari să respecte legea firii
ri să fie feriți de molip-
sistemului ce decimează
și populația bănățeană.

aceea președintele Ligii
revizioniste nu putea a-
altă poruncă mai mare
stăinului românesc decât
sta, la serbările de azi
măna ale desvelirii mo-
mentului Dorobanțului des-
lor dela Lugoș. Cuvintele
Stelian Popescu au re-
nit o poruncă a firii care
la baza însăși a existenței.

SEMNE...

Se pare c'am ajuns în pragul
unor zile grele. Grele — poate —
pentru noi numai prin reper-
cusiune. Fiindcă e vorba de even-
imente internaționale cu cari noi
n'avem nici în clin nici în măn-
nec, dar cari ne interesează ca
pe toată lumea în cea mai mare
măsură, deoarece o scânteie a-
prinsă astăzi undeva numai Dum-
nezeu știe unde se stinge.

Era vorba că până la toamnă,
adecă până se sfârșește n Etiopia
sezonul ploilor, nu vom avea pe
planetă alt război decât cel care
decurgea — aproape neștiut la
noi — între Bolivia și Paraguay.
Italia se pregătea, nu-i vorba, de
zor, pentruca să n'o apuce niciun
eveniment nepregătită. Trimitea
trupe peste trupe (de altfel nu
prea impunătoare ca număr) la
granițele abisinienne, dar oricâtă
primejdie rezida n aceste pregă-
tiri, eram ca și siguri că nu se
va ajunge repede (poate nici după
sfârșitul ploilor) la o ncaierare
definitivă, fiindcă nu numai Italia
are interese n Abisinia, și nu
numai Germania are acolo un
cui antiitalian, ci sunt până n
gât amestecate în destinele etio-
piene Anglia, Franța, Japonia, în-
cât Italia nu poate fi un singur
moment sigură la ce sfârșit va
duce, mai ales în caz de biruință,
amestecul său armat în treburile
din țara Negusului. Acceptarea
de către italieni a arbitrajului ce-
rut de Abisinia Ligii Națiunilor
(comisia aceasta s'a ntrunit în
Olanda săptămâna trecută și la
sfârșitul lunii e convocată din
nou) fusese și ea dătătoare de
speranțe. Și iată, dela o zi la
alta cerul acestor nădejdi s'a înor-
rat peste măsură.

S'a nceput epoca semnelor,
prevestitoare de lucruri rele prin-
tr'un discurs de acum două săp-
tămâni al d-lui Mussolini, care
părea să nsemne o reapropiere
a Italiei de Ungaria și Germania.
A și fost comentat cu prisosință
în presa dela Budapesta și dela
Paris — cu exultări în cea bu-
dapestană și cu mărturisite te-
meri în cea dela Paris pentru
amicicia italo-franceză atât de greu
realizată.

Din fericire n'a trebuit însă să
fie nicio temere depe partea asta.
Aluziile d-lui Mussolini nu se
adresau Parisului. Peste-o săp-
tămână după aceea, ieri săptămâna,
s'a văzut de-ajuns cui i se adre-
sau. Se adresau Angliei. D. Mus-
solini a ținut ieri săptămâna la
Cagliari o nouă cuvântare, unor

trupe ce le trimitea în Africa. Și
le înștiința că e posibil să nu
meargă numai în contra Abisiniei,
fiindcă Italia e gata să se ia de
piept cu oricine s'ar pune în calea
intereselor sale, nefăcând alta de-
cât să execute literă cu literă
ceea ce a văzut că fac alții. N'am
fi știut, firește, nimic despre a-
dresa dată acestor aluzii, acestor
amenințări, dacă nu ve-
nea imediat, în mai puțin de
24 de ceasuri, replica celui vizat.
Anglia a sărit imediat să-și arate
susprinderea că d. Mussolini îi
poate adresa asemenea amenin-
țare.

Conflictul ce se prevestea s'a
părut că se aplanează. Telegra-
mele au vestit peste câteva zile
că s'a tranșat totul. Dar în vreme
ce diplomația „tranșă“ prin dări
de explicații și prin asigurări de
curtenie, o telegramă a agenției
Rador ni-a adus la 11 Iunie o
știre uluitoare a lui „Giornale d'
Italia“. Gazeta italiană reprodu-
cea după marele ziar arab „Ah-
ram“ vestea că cu toate desmin-
țirile date dela Londra în pri-
vința înarmărilor dela frontiera
coloniilor dinspre Abisinia ale
Marei Britanii, englezii se pregă-
tesc de război; autoritățile mili-
tare englezești din Egipt ar fi
primit astfel zilele acestea întări-
turi cifrate la 100 de mii de sol-
dați, cu consemnul ca să fie gata
pentru orice eventualitate.

După știrea aceasta, a urmat
în aceeași zi alta, dela Londra.
Precum a anunțat agenția noastră
telegrafică Rador, la Londra sunt
mari temeri că războiul italo-
abisinian se va ncepe n luna
viitoare, în Iulie, și în vederea
aceasta guvernul britanic a nce-
put tratative cu Franța și cu gu-
vernelor altor țări interesate, ca
să asigure din vreme, prin eva-
cuări, pe europenii ce sunt în
Abisinia.

Să mai adăugăm de altă parte
că pregătirile Angliei au pricinuit
un mare curent antienglez în
presa italiană. Ziarele italiene au
inceput să reimprospăteze istoria
masacrelor și-a ocupației engleze
din țara Burilor, ceea ce a stârnit
o mare enervare în Anglia.

Acesta-i până în clipa când
scriem rândurile de față stadiul
chestiunii abisinienne.

Și ca o complectare:
După ce n luna trecută și-a trim-
is o misiune militară în Bulgar-
ia și Germania, Japoniei a ince-
put să-i ardă din nou de război

în contra Chinei. Nu-i de loc
fără puțință să se reinceapă n
China ostilitățile, și poate că pro-
vocarea adresată chinezilor nu e
fără ricoșeu în contra Rusiei. O
telegramă vestise zilele trecute că
s'a și întâmplat la granița ruso-ja-
poneză un conflict, și că japone-
zii au luat ostatici o seamă de
grăniceri sovietici.

Japonia, precum se știe, e a-
mestecată până n gât în Abisinia.
Are majoritatea importului abisi-
nian, i s'a dat de câțiva ani pe
mână o suprafață de 600 de mii
de hectare pentru cultură de bum-
bac, și i s'a dat mai ales pe
mână reorganizarea armatei abisi-
niene.

Să nu fie oare o legătură între
reizbucnirea conflictului chino-
japonez și între concomitenta înă-
sprire a raporturilor italo-engleze?

Pentruca orice primejdie a
păcii, din orice parte a lumii, are
din pricina legăturilor internațio-
nale atât de complicate repercu-
siuni asupra tuturor țărilor, pri-
mejdia războiului ce s'a ivit la
orizontul chinez și la orizontul
abisinian, trebuie să ne găsească
bine pregătiți.

Bine pregătiți în primul rând
pe frontul intern, unde nicio țigă-
neală între frați nu mai e îngă-
duită în asemenea împrejurări.

Vor înțelege cei ce desbină lu-
mea românească prin copilărești
lor țigăneli că au datoriat să s'a-
stămpere măcar în ceasuri impor-
tante?

Nu e de șagă.
Dovadă mesajul ce l-a adresat
Ungariei acum săptămâna — de
Rusaliiile catolice — lordul Ro-
thermere. În alte împrejurări in-
terviewul dat de lordul revizio-
nist lui „Pesti Hirlap“ putea fi
socotit o făcneală sau o îmbătare
a unguirilor cu apă rece pentruca
au început în vremea din urmă
să-și piardă tot mai mult nădej-
dile revizioniste. Ar mai putea fi
socotit și un ridicol răspuns la
strigătul de alarmă, reproduș de
noi acum săptămâna, al preșe-
dintelui Ligii Revizioniste ma-
ghiare, în legătură cu constatarea
acestui că propaganda revizio-
nistă maghiară din Anglia a ajuns
la un faliment lamentabil.

În împrejurările date, însă, in-
terviewul lui Rothermere desvăluie
gânduri ascunse, gânduri nu en-
glezești ci unguerești, în legătură
cu exploatarea revizionistă a si-
tuațiilor internaționale ce se anunță.

(Continuare în pagina III-a.)

Din parla-
mentul maghiar

Deputatul Artur Haam a pro-
testat în ședința dela 4 Iunie crt.
că Ungaria nu exportă în sta-
tele succesoare decât 2000 de
vagoane de fructe, atunci când
importul de fructe al acestor
state este de 40 de mii de va-
goane. (Cf. „Pesti Hirlap“ din
5. VI.)

Ar fi bine de știut dacă Ro-
mânia, țara fructelor, figurează
și ea cu ceva în cota aceasta de
2000 de vagoane.

În aceeași ședință (cf. „Pesti
Hirlap“ din 5. VI) deputatul gu-
vernamental Csikóndy a arătat
că vama ce se ia la moară în
Ungaria după măcinatul făran-
ilor și-al slugilor domnești e cu
2-3 chintale (măji) mai mare
pe an decât înainte de război.

Socialistul Fr. Takács a ară-
tat la discuția bugetului agricul-
turii că lucrătorii depe latifun-
dii sunt plătiți cu 14-20 de fi-
leri pe zi. (Cf. „Budapesti Hir-
lap“ din 22. V.) „Magyarország“ de
azi săptămâna a publicat un ar-
ticol în care arată că la unele
latitudinii sunt și lefuri de patru
fileri pe zi. O sută de fileri fac
circa 30 de lei.

Baronul Roszner a arătat în
ședința dela 22 Mai că în Un-
garia consumația de zahăr pe
cap de om e totașa de mică ca
în Africa. (Cf. „Budapesti Hir-
lap“, 23. V.)

Deputatul Francisc Reisinger
a fost chemat la 23 Mai la or-
dine pentruca a spus vorbind
despre șomaj și despre carte-
luri:

„Parlamentul nu face alta de-
cât să umplă buzunarele grofi-
lor“. (Cf. „Budapesti Hirlap“, 24. V.)

Deputatul L. Csór a cerut în
ședința dela 3 Iunie să se scu-
tească de „sportul obligatoriu“
(cum e numită instrucția mili-
tară a celor neajunși la recru-
tare) finerii însurași, și să nu
fie pedepsiți părinții pentru ne-
glijențele dela instrucția leventi-
stă ale copiilor lor. (Cf. „Pesti
Hirlap“, 4. VI.)

Socialistul Buchinger a arătat
în ședința dela 6 Iunie că 78
dintre deputații noului parla-
ment al lui Gömbös („parlamen-
tul cumnaților“, — cum l-a zis
deputatul Rassay) sunt latifun-
diani, 11 capitaliști, iar 60 foști
ofițeri și funcționari superiori.
(Cf. „Pesti Hirlap“, 7 V.)

Emoționata pomenire dela Beiuș a martirilor Ciordaș și Bolcaș

Ziua eroilor neamului românesc — Ispasul — a fost sărbătorită în toată țara cu înălțătoare reculegere, dar mai mult decât pomenirile din orice parte va rămânea neuitată cea dela Beiuș: a martirilor dr. Ioan Ciordaș și dr. Nicolae Bolcaș, care a între-

că criza economică ce bântue în lume a lăsat urme mari la dânșii. Urme cari ar putea fi speculate de revizionisti. Ei bine! satele Bihorului au știut face dovada prin demonstrația lor anti-revizionistă dela Beiuș, că nu e casă în Bihor unde să nu se știe

al cultelor Al. Lapedatu, satele unde a păstorit tatăl martirului Ciordaș — el însuși martir al temnițelor ungurești pentru că n'a tolerat să i se maghiarizeze biserică — prin numeroase delegații de săteni, episcopia ortodoxă prin arhiereul Andrei Crișanul, județul prin d. prefect Picu Băncilă, primăria Orășii prin d. primar Moșoiu, avocații prin d. N. Zigrea, foștii luptători prin d. prof. univ. Valer Moldovan, iar Liga Antirevizionistă prin secretarul ei general d. G. Lungulescu, care a împărțit participanților dela comemorare șase mii de broșuri închinete amintirii lui Ciordaș și Bolcaș. Dintre frunțașii politici cu cari a colaborat fericitul în Domnul dr. Ioan Ciordaș, au venit să se închine la mormântul lui d-nii Iuliu Maniu și dr. Ioan Suciu, iar alții au trimis telegrame.

Din partea familiei Ciordaș au participat la serbările de pomenire d-na Vioara Ciordaș (Vioara din Bihor), soția martirului, d. dr. Victor Ciurdariu, d-na și d. dr. Augustin Ardelean, Irina și Valeria Ciurdariu, d-na și d. Dobrin, d-na și d. Ovidiu Ciordaș, dr. Deiciu, preot Deiciu, și prof. T. Naghi.

Din partea familiei Bolcaș: d-na Maria Bolcaș, mamă; Gh. Bolcaș, frate, și Marioara Bolcaș, soră.

Pomenirea s'a început cu un serviciu religios oficiat la biserică din deal de P. S. Sa arhiereul Andrei Crișanul, urmându-i un pelerinaj la mormântul martirilor, apoi un alt serviciu divin oficiat la monumentul din piață

Antirevizioniste, care a citit o mișcătoare scrisoare adresată de d. Stelian Popescu văduvei martirului Ciordaș.

După comemorare a urmat o impresionantă defilare a școlilor din Beiuș și din Orade, a pre-militarilor dintr'un mare număr

bușie și două broșuri apăsate acest prilej: „Apostolatul tiriului luptătorilor bihoreni Ciordaș și dr. Nicolae Bolcaș d-lui G. Lungulescu, se general al Ligii Antirevizioniste „Jertfa românilor din valea șului pentru întregirea neamului

Martirul dr. Ioan Ciordaș

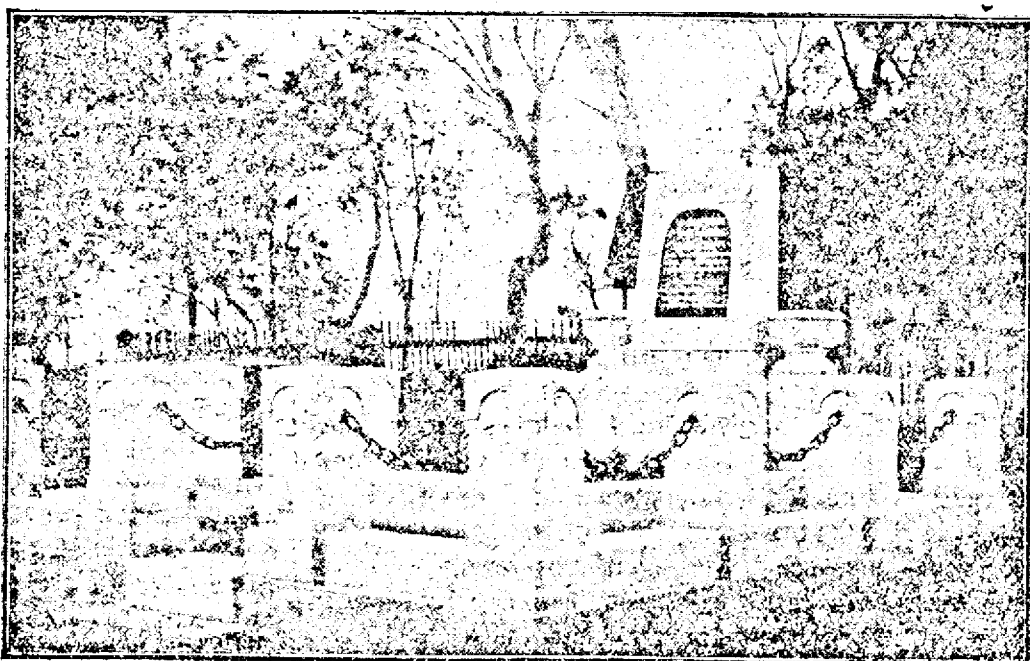
Martirul dr. Nicolae Bolcaș

cut — se poate spune fără pic de exagerare — pe cele mai multe dintre comemorările dela unire încoace.

A fost această pomenire dela Beiuș rezultatul unui cult al martirilor cum numai o comunitate de suferințe și o educație ca aceea ce s'a făcut an de an și zi de zi Bihorului în legătură cu sfârșitul cumplit al lui Ciordaș și Bolcaș, îl poate sădi în inima unui popor. De aceea s'a putut vedea acolo la Beiuș un popular prinos de recunoștință față de cei doi martiri ai neamului cum aproape numai în pilde se pomeneste. Fost-au acolo cu mic cu mare la minunata pomenire cel puțin o sută de sate, și nu le-au adus trenuri speciale, pentru că prin părțile lor se călătorește numai apostolește, ci le-a mână numai comunitatea de suferință cu comemorații, numai dragostea de neam, numai dorința de-a adăuga încă un glas la protesta-re obștească în contra călăilor ce-ar vrea să ne mai pună odată în jug. Și — de ce nu am spune-o — a fost și mai caracteristică această manifestare populară dacă fim seamă de starea satelor ce și-au adus acolo la mormântul din deal și la monumentul din piață al martirilor prinosul lor de recunoștință față de Ciordaș și de Bolcaș, și protestarea lor în contra călăilor ce-ar vrea să ne mai subjughe odată. Cine-a văzut acolo pe-acești vrednici săteni, a putut să constate

proverbul din bătrâni: „fie pâinea cât de rea (și dacă-i rea, e rea din cauza tristelor împrejurări economice din lumea întreagă) tot mai bine 'n țara mea“.

Mare a fost reculegerea sufle-

Mormântul martirilor dr. I. Ciordaș și dr. N. Bolcaș

tească a celor ce au avut prilejul și și-au luat osteneala să fie de față la această pomenire a martirilor Beiușului. Și mare poate fi mândria beiușenilor și-a bihorenilor, că au știut da așa cum au dat un exemplu țării, cum trebuie cinstită amintirea unor români cari s'au știut jertfi pe altarul neamului.

Suveranul a fost reprezentat la pioasa pomenire prin d. comandor Fundățeanu, guvernul și Academia Română prin d. ministru

de păr. protopop Pap, președintele secției Ligii Antirevizioniste. După desvelirea monumentului au fost cuvântări S. Sa păr. Pap, care a arătat vieța glorioasă și apoi sfârșitul sumbru al celor doi comemorați, pe urmă reprezentantul guvernului, d. prof. Al. Lapedatu, d-nii Tiberiu Moșoiu, dr. Zigre, P. S. Sa arhiereul Crișanul, păr. protopop dr. Valeriu Hetco, d. Valer Moldovan, studentul Ianota și d. G. Lungulescu, secretarul general al Ligii

carelor alegorice, reprezentând nunți țărănești, șezători, etc.

După defilare s'a dat un banchet, iar după-amiază s'au vizitat expozițiile școlare și expoziția Reuniunii femeilor. Seara s'a dat în sala de festivități a liceului de băieți un ceai, al Reuniunii femeilor române.

La pilduitoarea cinste dată de beiușeni și de ceilalți bihoreni martirilor asasinați cu-atâta mișelie și sălbăt cie de hoardele ungurești, și-au dat pioasa contri-

de sate, a corurilor și famfarelor sătești, în frunte cu preoții lor, cari au defilat călări, cu crucea în mână. A fost bine reușită deșilarea tunurilor de lemn ca cele depe vremea Ianului, și apoi a

a d-lui Corneliu Mezea, și al „Bibliotecii Beiușului“.

Le semnalăm recomanșii și celor cari n'au avut prilejul să participe la înălțătoarele dela Beiuș. Broșura d-lui G. Lungulescu, scrisă în stilul și înduioșetor până la care li-a rămas neuitată celor ce au avut dela un al țării la altul prilejul să-cuvântările, înfățișează zburc a celor doi martiri, pusă început până la capăt în slujmului. Broșura d-lui Mezeagește cu înfățișarea calvarulaltți martiri ai plaiurilor biomorfi mișelește de hoardeiești și ungurești în aceeașitimă a calvarului nostru,

Pentru că n'a v cu guvernul

Deși sunt două luni delagerile parlamentare, ofiungurească își continuăpui cel mai sălbatic prigona contra cetățenilor cari au nit să nu voteze cu guver-

Ziarul „Magyarság“ nemează astfel în n-rul de Mai, că unui agricultor dșile orașului Győr, lui Lajos, i-a fost declarată dardmi infectată cu pădulemn livada de pomi ce pentrucă a îndrăznit să vopozitia. A trebuit bietul s'aducă pe inspectorul paturii ca să constate că mai bine îngrijită livada ținutul.

Teagul iredentist dela Chitihaz

canibalul Urmánczy, cel
a ars de vii pe Moții
Beliș și care nefericește
pe copilandrii din Un-
punându-i să facă de
la „steagurile cu moa-
patriei” pe cari le ri-
pe cheltuiala satelor o
ate iredentistă a sa, se
arăși în trebă: inau-
ză adecă săptămână
săptămână steaguri de
ea iredentiste, spre gro-
pictilor leventiști de prin
obligați să facă cu
bul de gardă în fața
ului până la paștile
când va mai fi odată
ria Mare și Lată.
remarea dintre mul-
steaguri cu moaște” ce
inaugurat în vremea din
dintre multele tãmbã-
iredentiste ce le-a or-
at cu-aceste prilejuri,
ul și adunarea ireden-

tistă de-acum două săptă-
mâni din marele sat româ-
nese Chitihaz de lângă gra-
nița Otlăcii.

Li-a venit deci și bieților
noștri frați dela Chitihaz
rândul, după al bieților ro-
mâni dela Bătania, dela Ce-
nad, dela Docei, etc., să-și
desfacă baierile pungii se-
cătuite ca să-și ridice un
soclu și-o prăjină iredentistă,
să-și trimită copilașii să facă
de gardă în fața steagului
„cu moaște”, și să fie siliți
a striga la inaugurarea ace-
stei tâmpenii ieșită din capul
canibalului că le trebuie Un-
garia Mare.

Și se chiamă asta trata-
ment minoritar, se chiamă
titlu de îndreptățire ca Un-
garia să țipe că ungurii
dela noi nu sunt tratați
omenește!

Legăturile Ungariei cu Germania

monstrația germanofilă ce-a
zât-o deunăzi guvernul un-
c aducând la Budapesta pe
alul von Makensen, a alar-
mă și pe unele cercuri po-
maghiare, — bineînțeles pe
habsburgiste în primul rând,
caută să păzească pentru
mai îndepărtate indepen-

fost în războiul mondial alături
de sârbi și că s'a jertfit pentru o
monarhie austro-ungară care se
clătina și care tot era condam-
nată.

Contele Sigray a arătat în con-
tinuare că germanofilia lui Göm-
bös îi face țării cel mai prost
serviciu în străinătate. Guvernul
actual al Ungariei e văzut în țã-
rile apusene ca un guvern hitle-
rist. Alegerile lui Gömbös au fost
comentate în occident ca o bi-
ruință a hitlerismului în Ungaria.

Gömbös i-a dat lui Sigray un
răspuns care a confirmat pe de-
plin că e angajat față de Ger-
mania. A spus că guvernul său
privește regimul german cu toată
simpatia, și că Ungaria înțelege
să profite din tot ce va realiza
Germania în privința revizuirii
tratatului de pace.

Ste gaz metan în Ungaria?

coloanele acestea s'a stăruit
cuvință în răsrepetate rã-
supra uriașelor și costisi-
or sforțări ce le face Un-
prin diferite părți ale Pa-
și-ale ținuturilor de din-
de Tisa ca să descopere
metan, pentruca să-și reducă
cheltuielile ce le are cu importul
combustibil din statele suc-
ce.

la adâncimi din cale afară de mari.
După atâtea sforțări peste sfor-
tări, s'a părut acum două săptă-
mâni că i-a pus Dumnezeu Bu-
dapestei mâna în cap. Ziarele
budapestane au anunțat cu ne-
mai pomenită și explicabilă bu-
curie, că în satul Őrszentmiklós,
situat la o depărtare de abia 27
de km. de Budapesta, s'a dat
după multe sondări peste un iz-
vor de gaz, din care ies 50 de
mii de metri cubi pe zi.

Se pare însă că bucuria li-a
fost prematură. Fiindcă ziarul
„Magyarság” a publicat la 7 Iunie
un articol în care spune că „nu-s
adevărate știrile despre secarea
izvorului”, și că nu din pricina
secării s'au oprit sondările la 300
de metri și nu se mai continuă,
ci fiindcă guvernul a nceput tra-
tative cu niște consorțiiuri de
străini pentru exploatarea izvoru-
lui descoperit la Őrszentmiklós.

Cum poate minți semioficiosul unui guvern

— Dela „Budapesti Hirlap” cetire: „Poporul Americii
protestează cu un milion de iscălituri în contra nedrep-
tului tratat de pace dela Trianon”.

Sub titlul mistificator arătat în
citatul din capul acestor rânduri
a apărut la 2 Iunie crt. în semi-
oficiosul guvernului unguresc „Bu-
dapesti Hirlap” o lungă dare de
seamă despre o acțiune pornită
de ziarul unguresc „Szabadság”
din Cleveland cu prilejul împli-
nirii celui de al 15-lea an dela
ratificarea tratatului de pace dela
Trianon.

Ni s'arată că noul director al
acestei gazete ungurești, Petheő
János Pál, și cu Ervin H. Bolgár,
președintele societății Consolida-
ted Press and Printing Company
care „editează” ziarul „Szabad-
ság”, au scos un număr revizio-
nist din ziarul lor, publicând în
fruntea lui un apel către ungurii
din Statele-Unite, ca s'adune un
milion de semnături (pe cât po-
sibil și dela români, slovaci, iu-
goslavi și nemți, cu mențiunea
în dreptul fiecăreia că semnatarul
e român, slovac, etc. din ținutu-
rile deslipite de Ungaria!) pe un
protest în contra tratatului de
pace dela Trianon spre a-l inainta
la Liga Națiunilor.

De-aci, dela un biet apel obraz-
nic și desnădăjduit, e de sigur
cam mult până la ceea ce anunță
ca fapt împlinit semioficiosul „Bu-
dapesti Hirlap” în titlul ce-l dă
corespondenței sale americane:
„Poporul Americii (sic!!!) pro-
testează (sic!!!) cu un milion de
iscălituri (sic!!!) în contra ne-
dreptului tratat de pace dela
Trianon.” Așa lucrează însă pro-
paganda și presa maghiară: fal-
sificând fără pic de rușine, și
n'avem de ce ne mira că însuși
semioficiosul guvernului se poate
deda la asemenea tâmpenie.

Inițiativa aceasta dela Cleve-
land, venită s'amăgească cu go-
gorițe americane lumea ungurea-
scă la câteva zile după ce preșe-
dintele Ligii Revizioniste ungu-
rești a dat alarma cunoscută ce-
titorilor noștri că propaganda re-
vizionistă pierde din ce în ce mai
mult teren în Anglia, vrea să fie
— dupăcum este de sine înțeles
— o contrabalansare în ochii
miopi ai ungarilor a eșecurilor ce
le suferă de-o vreme ncoace pro-
paganda revizionistă ungurească
în Anglia și în toate celelalte țări
apusene.

Dar cetitorii noștri mai știu că
inițiativa aceasta mai este și alt-
ceva. De-o parte e o nouă încercare
a iredentei ungurești de-a
unelti printre românii, slovacii,
șvabii și iugoslavii din America
(se știe astfel din ceea ce am
arătat după „Magyarság” din 12
Dec. 1934 în n-rul nostru dela
21 Iunie crt., că iredenta un-
gurească a trimis în America pe
unul cu numele Koren Ludo —
ci-că slovac — ca să înființeze o
Ligă revizionistă slovacă și să re-
cruțeze soldați slovaci spre a-i
trimite în contra propriei lor pa-
trii!), iar de altă parte e o
nouă încercare de-a atrage spre
hortism și spre iredentism pe un-

garii americani, potrivit în așa
de mare măsură acestor uneltiri,
încât n'au pregetat să sară cu
ciomegele și cu scaunele pe oa-
menii iredentei cari căutau să-i
facă unelte ale hortismului. Ceti-
torii noștri cunosc aceste eșecuri
ce le-a n'tâmpinat la ungurii din
America iredenta budapestană, din
cele ce le-am arătat după „Uj
Magyarság” dela 23 Iunie crt.
în n-rul dela 4 Februarie al „Ga-
zetei Antirevizioniste”. Ireidenta
ungurească, după răsrepetate
eșecuri suferite la ungurii ameri-
cani în trecut, a socotit că i-ar
putea fi un pretext să pună mâna
pe-acești unguri expulzarea de
astă toamnă a cetățenilor ma-
ghiari din Iugoslavia. A înființat
deci la Cleveland o așa-zisă
„Ligă pentru ungurii expulzați din
Iugoslavia”, dar încercarea a dat
un greș ne mai pomenit. „Ligă”
aceasta n'a putut avea decât o
singură manifestare: a ținut cu
câțiva inși o adunare de consti-
tuire. După mai multe săptămâni
de pescuire a voit apoi să țină
a doua adunare, dar au năvălit
în sală peste cei câțiva membri
ai Ligii ungurii de stânga, și i-au

fugărit aruncând după ei cu scau-
nele. După aceasta, spune în
n-rul său citat ziarul iredentist al
lui Eckhardt „Uj Magyarság”,
Liga pentru expulzații din Iugo-
slavia „și-a încetat cu totul activi-
tatea, deoarece mișcarea a fost
total discreditată în fața opiniei
publice din Cleveland”.

Acum deci se încearcă iarăși
marea cu degetul. Precum reiese
din cele reproduse mai sus după
semioficiosul „Budapesti Hirlap”,
iredenta ungurească și-a trimis un
agent nou la Cleveland, pe nu-
mitul Petheő, și a îndopat cu noi
sume pe „Consolidated (acest
„consolidated” e fără doar și
poate nostim) Press and Printing
Company” care se chiamă că
„editează” ziarul „Szabadság”.
S'a pornit acțiunea pentru adu-
narea „milionului” de iscălituri
revizioniste, dar precum se poate
înțelege din cele arătate mai sus,
iredenta budapestană ar fi bună
bucuroasă dacă ar putea face rost
de-o mie, ca să poată pune pe
viitor la cale întruniri fără riscul
de-a-i zbura oameni afară din
sală pe ferestre, fugăriți cu scau-
nele de conaționalii lor unguri.

Semne...

(Continuare din pagina 1-a)

Ce spunea ungarilor prin „Pesti
Hirlap” dela Rusalii lordul Ro-
thermere?

Că să nu creadă Ungaria că
revizionismul a ajuns la faliment,
și că nu trebuie să se angajeze
prin ceva la conferința dună-
reană, deoarece nu trebuie să-și
trădeze interesele revizioniste de
dragul unui sau altui favor, acum
când situația e mai tulbure de-
cât era în primele luni ale anului
1914, și când începe să bată la
ușă vremea împlinirii visurilor
maghiare. După ce la o n'trebare
în legătură cu sorții revizionis-
mului maghiar spusese că „revi-
zionul unguresc se va înfăptui
„până la sfârșitul deceniului”,
lordul Rothermere a răspuns apoi
la întrebarea despre conferința
dunăreană adăugând la cele ci-
tate mai sus că „poate nu vor
trece luni” până când „toate ți-
nuturile pierdute locuite de unguri
vor reveni la Ungaria”.

Vorbe de-acestea a mai spus
el lordul Rothermere.

În împrejurările de față însă
vorbele sale nu-s o îmbătare cu
apă rece ci-s destăinuirea unor
ascunse gânduri ungurești. E de
sine înțeles că Ungaria stă la
pândă. Dacă un atentat ca cel
dela Marsilia nu-i aduce prilejuri
de turburare a păcii țărilor ve-
cine, de ce nu i l-ar putea aduce
un război iscat în Africa, în Asia
sau oriunde!

Nu-s lucruri nouă acestea, dar
când un gând criminal se de-
stăinuie în asemenea chip cum
s'a destăinuit prin interviuul

lordului Rothermere, e datoria
noastră să fim gata la orice. Și
întăia pregătire nu ne poate fi
alta decât pacea cea dintre ro-
mâni, pe care o datorează țării
și partidele politice și acei cari
eventual le creiază motive artifi-
ciale de dihonie.

Regimul excepțio- nal al finanțelor ungurești

Acum patru ani, când degrin-
golada banului nemțesc amenința
să aibă urmări catastrofale asupra
finanțelor maghiare, guvernul un-
guresc a luat o seamă de măsuri
excepționale fără întrebarea par-
lamentului, iar mai apoi, ca să
s'acopere, a numit o comisie par-
lamentară verificatoare de 33
de membri, având însă grijă să
fixeze în legea prin care a fost
înființată comisia, că guvernul
nu e obligat să țină seamă de
avizurile ei.

Comisia a fost înființată numai
pentru un an, iar legea care dă
guvernului puteri excepționale în
materie financiară s'a votat dea-
semenea numai pe timp de un an.

Totuși comisia parlamentară
excepțională există și astăzi, iar
puterile excepționale ale guvernului
deasemenea.

Acum, la începutul lui Iunie,
când expira mandatul comisiei de
33, legea excepțională a fost pre-
lungită din nou.

„Pesti Hirlap” dela 1 Iunie îi
închină acestei ilegalități un edi-
torial, în care protestează energic
în contra prelungirii puterilor dis-
creționare, arătând că motivele
pentru cari s'au instituit nu mai
există de mult, și că prelungirea
e o flagrantă ieșire din lege.

Guvernul și sindicatele românești de presă au cuvântul!

Comitetul Asociației internaționale a ziariștilor a primit zilele trecute în Asociație Sindicatul ziariștilor maghiari din România, în ciuda protestării făcute de societățile de presă românești, belgiene și polone, cari au cerut să nu se admită în Asociația internațională organizații gazetărești minoritare.

Hotărârea adusă de comitetul cu pricina nu trebuie să mire pe nimeni, fiindcă e știut că la conducerea Asociației internaționale a presei sunt între alții și câțiva miluiți ai guvernului unguresc, cari nu s'au sfiit să-și pună semnătura după vizitele ce le-au făcut acum doi ani în Ungaria pe articole revizioniste fabricate de irenta maghiară.

Cazul acesta trebuie să fie bine luat în seamă și de societățile noastre de presă și de guvern.

Și anume, pentru că sindica-

ful primit acum prin uneltirea irentei ungurești în Asociația internațională a presei nu se cheamă sindicatul ziariștilor maghiari din România sau din Ardeal, ci: Sindicatul ziariștilor „Ardeleni”.

Redactorul acestei gazete a protestat încă dela înființarea acestui sindicat aservit partidului maghiar, în contra titlaturii ce și-a dat-o organizația ziariștilor unguri. Protestul n'a fost ascultat. Nici organizațiile românești de presă și nici autoritățile n'au crezut că trebuie silit sindicatul unguresc să pună capăt tendințioasei induceri în eroare. Acum deci sindicatul ziariștilor unguri își face intrarea în Asociația internațională ca sindicat al ziariștilor „ardeleni”, confuzie cu-atât mai blestemată cu cât ziariștii români ai Ardealului nu sunt reprezentați în Asociația internațională ca atare. Nădăjduim că semnarea

ce-o facem nu va rămâne fără urmări. Dacă sindicatul gazetarilor unguri dela noi a isbit să se vâre prin uneltirea irentei ungurești în Asociația internațională a presei, nu poate fi lăsat un singur moment să-i figureze numele în listele de membri ai acestei Asociații ca Sindicatul ziariștilor „ardeleni”. E o rușine că s'a primit în Asociație un sindicat ai cărui membri se perindă unul după altul pela consiliile de război și pela tribunale pentru articole de instigație în contra țării, — o rușine a Asociației care i-a primit. Să nu lăsam ca rușinea să devină și-o rușine a noastră. Pentru că asta ar fi să figureze în Asociația internațională ca presă a Ardealului, și încă ca singura lui presă, o presă care uneltește zi de zi în contra aparținerii Ardealului românesc la țara românească.

Iarăși despre aviația maghiară

S'a arătat în dese rânduri în aceste coloane că Ungaria calcă și în privința înarmărilor aeriene, și nu de azi, de ieri, prevederile tratatului de pace, care-i interzice asemenea înarmare. Armata ungurescă are o serie întreagă de centre de aviație și de instrucție aviațică — la Szombathely, la Székesfehérvár, în mai multe locuri din împrejurimile Budapestei, la Sopron, la Gyöngyös, etc. — iar școlile tehnice superioare, obligate prin legea „sportului obligatoriu” să facă levitism, s'au transformat în fabrici de avioane și în centre de instrucție aviațică.

Acum, de când generalul Gömbös și-a luat luna trecută nasul la purtare spunând la discuția bugetului că va pretinde Europei să-i dea egalitatea de înarmare, aviația ungurescă și-a intensificat și ea activitatea. Zilele trecute au avut loc la Budapesta mari întreceri aviatice așa-zise cercetășești, iar la Rusaliile catolice a fost chemată în vizită în Ungaria, pentru ambiționarea ungurilor, o mare escadrilă aviațică austriacă.

Presa dela Budapesta vorbește și ea mai des și mai cu curaj decât înainte despre planurile aviației ungurești. Un caracteristic articol de acest fel s'a publicat la 2 Iunie în rubrica aviațică săptămânală a semioficiosului „Budapesti Hirlap”, din care desprindem următoarele:

„Acum, după ce domnul prim-ministru a făcut profesie de credință pentru pretinderea egalității noastre de înarmare — spune semioficiosul — putem să așteptăm și pe terenul aviației noastre sportive (sic!) realizarea vechilor noastre speranțe. E învederat că odată cu egalitatea noastră militară, sprijinirea de către stat a aviației sportive nu va mai suferi

îngrădiri, și va înceta situația tristă în care societățile noastre de sport aviatice își prelungeau viața din pomenile slabe ale publicului”.

Introducerea aceasta a articolului semioficiosului e o mărturisire fățișă a caracterului militar al așa-zisei aviații „sportive” a Ungariei. Nu poate fi decât în chip mincinos sportivă o aviație care de îndată ce s'ar declara egalitatea de înarmare, ar fi încadrată fără îngrădiri în bugetul ministerului de război. Cât despre minciuna dela sfârșitul citatului, că aviația aceasta sportivă trăiește numai din pomenile publicului, e de prisos s'o mai punem la punct, după ce abia acum câteva săptămâni am arătat cu propriile mărturisiri din presa budapestană ale conducătorilor așa-zisei aviații sportive, că e întreținută (printre altele) din taxe ce se pun pe fiecare bilet de călătorie pe trenurile din Ungaria.

Autorul articolului din „Budapesti Hirlap” arată în continuare că și până se va putea face oficial amintita încadrare a aviației sportive în bugetul public al ministerului de război (există și-un buget secret, în care figura și până acuma), aviația sportivă și cea militară au să meargă mână în mână, conducându-se de exemplul Germaniei. Anume, datorită modului cum a știut să dețoeze prin aviația sa sportivă prevederile tratatului de pace referitoare la aviația militară, Germania a putut să se vadă dintr'odată cu prilejul călcării de astă primăvară stăpână pe o aviație militară temută. „In schimb, statele cari se pot înarma liber n'au dat mare atenție aviației sportive, ci au năzuit în primul rând spre perfecționare în tehnică și în instrucție. Desavantajul acestei directive îl arată acum iz-

bitoarea situația din Anglia, unde cu toate marile mijloace materiale ce stau la dispoziția flotei aeriene, vor trebui 4—5 ani până când vor putea spori forțele aeriene în chipul ce se cere. Invățând din exemplul german, englezii ca și francezii încearcă acum să-și repare neglijențele ce le-au făcut în domeniul aviației sportive”.

Articolul semioficiosului — precum se vede — e o mărturisire fățișă că Ungaria face și ea (repetăm: nu de azi, de ieri) ceea ce a făcut în privința eludării prin aviație sportivă a clauzelor militare ale tratatului de pace Reichul german. E o mărturisire încrezută, făcută în nădejdea că-i va fi îngăduit și Ungariei ceea ce și-a îngăduit Germania: egalitatea de înarmare. Până acolo însă mai va!

Cum sunt tratați românii la întreprinderile municipiului Arad

De câteva zile siguranța face cercetări în legătură cu gravele fapte comise de câțiva șoferi unguri dela întreprinderile municipiului Arad. Cum aceste fapte sunt foarte grave, serviciul de siguranță — suntem siguri — va ști să pună la locul lor pe făptuitori.

Ca să vedeți până unde poate merge obrăznicia unor șoferi unguri din slujba unei primării românești, sprijiniți de un individ cu nume românesc — azi — Stoian, fost Stojanovics, — vom arăta de data aceasta următoarele:

Angajații dela întreprinderile orașului sunt obligați să poarte uniformă și chipiu la fel. Fiind în România Mare,

Știm în sfârșit numele „austriacului anonim” căruia presa budapestană îi cânta mereu de vreun an zile osanale pentru că deși n'are nimic comun cu Ungaria, a dăruit orașului Nagykanizsa (orașului cu teroriști croați) o statuie iredentistă ce l-a costat parale grele jertfite din cea mai curată dragoste umanitară pentru o țară nedreptățită.

Ni l-a destăinuit prin „Pesti Hirlap” dela 5 Iunie faimosul canibal Urmanczy, printr'un articol vrednic adevărat de atenție.

Aflăm astfel din destăinuirea lui Urmanczy că „austriacul anonim” e austriac numai prin origine și prin cetățenie. Altminteri e ungur — adecă ungrizat cu totul. A fost până la 1918 fabricant în partea nordică a Ungariei revenită Cehoslovaciei, apoi s'a stabilit ca cetățean austriac în Austria, unde însă făcea pe maghiaronul mai dihai decât desgermanizații din Societatea Turanică dela Budapesta. Și-a făcut în Austria, în apropiere de granița ungurescă, o vilă pe care și-a botezat-o „Vila Hungaria”, și organiza acolo manifestații maghiarofile, iredentiste, cari de vreme ce austriecii i-au umplut pereții vilei cu inscripții ca aceasta: „Ungarischer Hund”, se înțelege că vizau și Burgenlandul austriac.

Urmanczy îi închină articolul din „Pesti Hirlap” cu prilejul inaugurării dela Rusaliile catolice a monumentului Ungariei-Mari dăruit de Schless, de „austriacul care nu vrea să-și spună numele”, orașului de teroriști Nagykanizsa. Și face toate aceste destăinuiri, pentru că „austriacul” nu mai are de ce se numi austriac și de ce să-și ascundă numele. Azi Schless Ștefan a devenit Schless Pișta, și ferește cu prezența sa țara lui Horthy. Fiindcă — ne spune în continuare canibalul Urmanczy — austriecii n'au mai putut tolera ceea ce se petrecea în „Vila Hungaria”, și după ce au vândut vila maghiaronului la licitație pentru că l-au prins că a dăunat stăfut trecând clandestin în Ungaria banii dați orașului Nagykanizsa pentru monumentul Ungariei-Mari, l-au azvârlit ca primejdios stăfului austriac peste graniță.

Acestea-i povestea lui Schless

Pișta, „mecenatele care nu vrea să-și spună numele”, „revoltatul din umanitarism de nedreptăți” s'a făcut Ungariei non-.”

Precum vedeți, o excocherie din partea ungurești. O excocherie deosebită ca aceea ce o „slovacii” pe cari în să prezinte Ligii Memoriei pentru realitate vaciei la Ungariei, făcând intreruperi revizioniste dela țările revizioniste dela țări și de-aiurea ale conteleților sau ale altor emigrații Ligii revizioniste dela țară.

Cenzura din Ungaria

În parlamentul unguresc vorbit mult zilele acestea cu bugetului, despre De-o parte în legătură cu fondul dela președintele de miniștri destituiților guvernamentale și statele succesoare, iar de altă parte în legătură cu noile prevederi de cenzură a presei făgăduite de guvernul Gömbös.

S'a spus în legătură cu legea, care, evident, urmează să gâtuie și mai tare opozițiunea, că-i de presupus că oarece și n'impresionăm ziarele cari nu-s cu guvernul pot scrie absolut nimic și fi pe placul oficialității ajung doar ca dela directiva să se dea ziarelor o lefonică, și redacțiile și-a imediat mințile în cap.

Trebuie reținută această deoarece din când în când ziare maghiare dela noi că n'Ungaria nu este cenzurată.

Nu zice nimeni că este cenzură în Ungaria în timp ce la noi ziarele maghiare dela noi tuși să publice orice impoziție acolo și fără cenzură scrie o jumătate de rând țic. Trebuie să n'trebi redacția presei dacă-i voie ceva, și-apoi ferească-tă să nu i te supui.

ce anchetații au reținut cele ce li se impuneau fost puși în libertate. Faptelor atât de grave cari le-au săvârșit, așteptau ca să fie condamnate dar s'au înșelat; șefii jului, Stojanovics, în dea imediat afară, în serviciu și încă mai „bună” linie.

Este o rușine pentru mânăii cari sunt considerați superiori ai întreprinderilor ca să mai tolereze mai departe batjocurile face cu angajații acest individ, care în era comisar bolshevik Otlaca, tând și spăla la români după al său plac.

Acest Stoian-Stojanovics are la justiție un dosar luminos, care continuă în ... arhivă.

pe chipiile șoferilor și ale taxatorilor s'a pus o rozetă tricoloră și insigna M. S. Regelui. O parte mică — adecă românii — s'au executat pe loc, dar partea cea mai mare numai după ce au văzut că nu mai este chip de scăpare, iar vreo câțiva — unguri, natural — au refuzat pur și simplu să și-o pună. Scandalizați de această provocare, câțiva români, în frunte cu controlul Iguța, au raportat cazul superiorilor.

Ce credeți că s'a întâmplat?

Cazul a fost adus la cunoștința siguranței ca să facă cuvenitele cercetări. După interogatoriile luate și după

D. Stelian Popescu
ntre bănăţeni

Marea manifestație antirevizionistă dela Lugoj

— Peste 20 de mii de participanți din toate părțile Bănăţului la desvelirea monumentului Unirii —

Vrednicii români dela Lugoj și din județul Severinului, în numele căruia președintele secției serinene a Ligii Antirevizioniste, d. colonel I. R. Boldea, s'a simțit dreptătit să declare la unirea generală dela Lugoj că bănăţenii severineni vor ști jungă în curând în îndurările cele dintâi ale tării antirevizioniste, au prilejuit azi săptăzina o sărbătoare de înălțării monumentului robanțului desrobitor și-au ridicat în piața fața prefecturii județului.

Cu greu va putea să mă pe hârtie un conoricat de iscusit ceea a fost la 9 Iunie la Lugoj: însuflețirea aceea comparabilă, cu care venit cei vreo 20 de de săteni din toate rțile județului Severin să asculte cuvântul lui Stelian Popescu, președintele Ligii Anti-

revizioniste, entuziasmul acela atât de bănăţenesc ce a domnit în tot decursul marelui praznic, și pitorescul acela deosebit al marelui manifestații. Cu drept cuvânt se poate spune că s'a văzut acolo acumulată o educație națională ce reamintează pe bravii păstrători de drepturi românești ai districtelor olahale, pe ostenii lui Paul Chinezu și Ioan Huniade, pe luptătorii politici ai lui Doda, ai lui Mocioni, ai lui Coriolan Brediceanu. Insuși taptul, de altfel, că întâiul monument ridicat Unirii dela desrobire încoace s'a ridicat la Lugoj, este semn al acestei pilduitoare educații. Se poate, mândri Lugojul că în vreme ce altor orașe desrobite le lipsesc cu desăvârșire monumentele naționale, el și-a ridicat la foarte scurte intervale trei până acum.

Festivitățile inaugurării monumentului

Populația județului Severin și-a lor sate din județul Timișului, Murăș până la Dunăre și părțile Timișorii până ntr'ale gului, a venit la serbare în ar extrem de mare, unii din și de cu noapte cu căruțele, în zori cu mai multe trenuri ale sau obișnuite. Peste o de sate și-au adus prinusul de recunoștință dorobanțului obitor, venind toate cu stea- cu placarde antirevizioniste, cu are și cu măiestrele lor coruri.

La orele 9 s'a făcut de cătră nță, în frunte cu d. prefect u, cu d. primar dr. Birescu, d. comandant al garnizoanei eral Graf, de cătră reprezentanții Ligii Antirevizioniste județene nte cu d. colonel I. R. Ro- Boldea, de cătră societățile cul- și de școlari primirea oaspe- d-lor Stelian Popescu, pre- ntele Ligii Antirevizioniste, și Valer Pop, ministrul justiției.

Urmat o recepție la prefec- apoi s'a ascultat serviciul n la biserica unită și la cea doză, formându-se apoi un unător cortegiu până la mo- nentul din fața prefecturii ju- ului. Aci s'a oficiat de cătră S. Sa episcopul Lăzărescu, în zenta P. S. Sale episcopului Al. Nicolescu, un serviciu di- n timpul căruia s'a desvelit rțul monument, făcut de mă- nra mână a profesorului Radu ga dela Brad, același care a

sculptat atât de reușit și bustul dela Lugoj al nemuritorului Vidu.

Au rostit apoi cuvântări:

P. S. Sa Episcopul Lăzărescu al Caransebeșului, arătând legătura dintre cei morți ce s'au jertfit pentru binele. obștesc și dintre cei vii, chemați să meargă pe urmele lor.

P. S. Sa Episcopul dr. Al. Nicolescu, arătând trecutul de cumplite suferințe biruite ce-l evocă acest monument, și omagiind armata, chezașia cea mai mare a libertății de care ne bucurăm astăzi și în viitor.

D. col. **Jiannu**, omagiind pe căpitanul armatei, pe M. S. Regele.

D. prefect dr. **V. Curușiu**, mulțumind societăților cari i-au dat concurs la ridicarea monumentului.

D. primar **Birescu**, arătând că figura aceasta de bronz a dorobanțului român ne spune că noi avem de cultivat legături cu apusul, și n'o să ne oprim de un ciot — de unguri — în misiunea aceasta.

D. col. **Boldea**, președintele secției județene a Ligii, arătând marea însuflețire ce a provocat-o acțiunea antirevizionistă în Bănat și mulțumind asistenței că s'a ostenit să vină din atât de mari depărtări la această marea sărbătoare a românismului.

Au mai vorbit apoi: d. prof. **Virgil Simonescu**, pictorul ca-

tedralei unite, în numele asociației profesorilor, d. deputat **Alexandrin**, d. deputat dr. **Titus Popovici**, și pe urmă d-nii dr. **Valer Pop**, ministrul justiției, **Stelian Popescu**, fost ministru, președintele Ligii Antirevizioniste, și **G. Lungulescu**, secretarul general al Ligii.

Cuvântarea d-lui ministrul dr. Valer Pop

Românii bănăţeni, Lugojul românesc, oraș apropiat de granița de vest a țării, a ridicat un falnic monument, simbol al străduințelor noastre de veacuri. E opera generațiilor ce au urmărit această unire de veacuri în mod necontenit, fie ei voievozi, vlădici, ostași, țărani, care au pălinit și s'au sacrificat pentru izbăvirea neamului românesc.

Sacrificiile lor se pot număra pretitundeni ca și jertfa soldatului român din vechea țară pentru sfărâmarea vechilor hotare nedrepte.

Acest monument este simbolul jertfelor eroilor anonimi. Generațiile trecute au făcut Unirea. Le aducem prinusul nostru de recunoștință. Și cu ea se ridică voința noastră de a le-o păstra.

Înăuntrul hotarelor este nevoie de o conștiință care să formeze o temelie solidă pentru dezvoltarea poporului românesc, caracteristic prin calitățile sufletești și natalitatea contopitoare care a reușit să înăbușe valul de barbari, venit în mijlocul nostru.

În acest admirabil colț de pământ apelul meu se îndreaptă cătră înalții prea sfinți părinți, intelectuali, ca să nu se piardă din grija lor natalitatea populației, singura garanție pentru menținerea integrității naționale, și garanția stăpânirii.

În cursul veacurilor izbânda a putut fi întreruptă datorită rătăcirii și oarbei neuniri, cum n-o-a arătat bardul Andrei Mureșeanu. Generațiile de sacrificiu pentru înfăptuirea Unirii au știut să ne demonstreze că și la Milcov despărțirea a fost din oarba neunire, dar acum nu este putere în lume care să ne mai împiedice unirea sufletească. Când s'a ridicat falnicul monument de aci, s'a ridicat și monumentul duhului și sufletului nostru.

Azi, fiind însuflețit de duhul frăției, când avem în frunte pe cel mai luminat monarh, care ne arată cărările pe care trebuie să răzbatem, suntem asigurați de izbândă.

Acest monument, simbol al sacrificiului, să fie o veșnică chemare la datorie pentru munca și jertfa românească.

CEA MAI BUNĂ REVISTĂ ILUSTRATĂ DIN ȚARA
TIPĂRITĂ ÎN CONDIȚIUNI TECHNICE
SUPERIOARE, PE HĂRTIE CROMO, ESTE

ILUSTRATIUNEA ROMÂNĂ

EDITATA DE ZIARUL „UNIVERSUL“

Cuvântarea d-lui Stelian Popescu

„Aci, în fața acestui monument, cel dintâi dela unire, trebuie se jurăm că vom păstra această unire pe vecie, pentru ca să respectăm memoria celor cari au înălțat-o.

Dar pentru aceasta, trebuie să fim puternici, și primul semn al puterii este numărul.

Pe o suprafață egală cu a țării noastre, dar cu un pământ de zece ori mai puțin dotat de Dumnezeu, trăiesc în Italia 45 milioane de oameni, iar la noi în țară n'avem nici 20 milioane. Este nevoie deci, să ne înmulțim cât mai mult și cât mai repede.

Să nu vă temeți de copii mulți și că nu ar avea cu ce trăi. Copiii sunt un dar al lui Dumnezeu. Casa unde ei sunt, este binecuvântată de Dumnezeu, — și fiecare om, — în ori cât de mare sărăcie s'ar naște, se naște cu norocul lui pe lume. Nici unul din marii oameni pe cari i-a avut lumea nu s'a născut în bogăție sau în palate, ci întocmai ca Mântuitorul Christos, în iesle.

Napoleon cel mare, despre care aș auzit căte a înălțat pe lumea asta, avea 9 frați și surori, iar părinții lui erau săraci. Acum în urmă, Mussolini, care stăpânește Italia, este fiul unui sărac potcovar. Și tot în sărăcie s'a născut Pilsudski, fondatorul statului polonez, care a murit zilele trecute, — ca și mulți alți oameni de seamă. Sărăcia și constrângerea în viață pe om mai mult decât bogăția.

Statele se grupează astăzi pe număr de locuitori, și în unele din ele se dau și premii celor care au mai mulți copii.

Credeți voi, că dacă ungarii ar fi fost mai mulți decât noi, ne lăsam ei în pace, s'ar fi astâmpărat, sau n'ar fi căutat pricina ca lămanarea, ca să ne scoată din dreptul nostru?

Puterea noastră a fost numărul nostru, au fost copiii noștri. Și cercetătorii ne arată că aci, prin partea lo-

cului, a început să scadă numărul nostru, fiindcă nu aveți copii destui.

Dar apoi, fraților, nu sunteți tot voi aceia cari sub unguri aveți atâția copii încât unгурul și străinul nu s'au putut face stăpâni definitivaci? Și oare, trăiați voi mai bine în asuprire, de cât azi în libertate? Și cu toate astea aveți și creșteți atâția copii.

Este numai duhul răului, numai uneltirea dușmanului, care ne bagă în cap să nu avem copii, pentru ca el să ne întrecă în număr și în putere și apoi să ne robească.

Și acum, când gândul meu se înalță spre cer, iar ochii mi se opresc pe acest monument și mintea măsoară diferența între ceace este dumnezeesc în om și pământesc în această statuă, sufletul meu ridică rugă Dumnezului nostru, Dumnezului tuturor îndurărilor și al tuturor ertărilor, Dumnezului nostru al românilor, să ne ierte greșele făcute până acum contra neamului nostru, să ne lumineze mințile, să ne îndrepte pașii pe calea ceea bună și să ne oșelească sufletele, iar vouă bănăţenilor, să vă dea putința să spaneși cu mândrie și în viitor, după cum spuneți odinioară: Banata-i francea neamului românesc, și că noi nu dăm din ceace este al nostru nici o brazdă.

Cuvântarea d-lui G. Lungulescu

D. Gh. Lungulescu, secretarul general al Ligii, a spus:

Dacă monumentul desvelit astăzi este o înaltă simbolizare a unirii românești eternă și definitivă, această unire continuă a Bănăţului cu țara mamă a fost și a rămas o realitate istorică nezdrușcinată.

Zadarnic vom cere cronicilor ungurești să ne arate cum a fost cucerit Banatul de hoardele lui Arpad. Cea mai veche cronică ungurească, „Gesta Hungarorum“ a lui Anonimus, notarul unuia din cei 3 regi Bela al veacului al 13-lea, vorbește vag despre fugăria ducelui Claudiu sau Glad și despre cucerirea cetății românești Keve capitala Banatului.

Acestor vagi afirmațiuni, care nu pot rezist acelei mai ușoare analize istorice, noi le opunem drepturile netăgăduite de stăpânitori ai Banatului Severinului, pe care le-au avut Basarabii noștri.

Se păstrează în arhiva primăriei Brașov hrisoave care consacra lui Vladislav Basarab, la 1360, drepturile și titlurile de Voivoda-Transalpinus et banus Seurino. Pecetea lui întărește titlul completându-l și cu acela de

Vara aceasta se introduce oficial în Ungaria fascismul

Generalul Gömbös a anunțat într-o cuvântare ce-a avut loc zilele trecute la o ședință mare din Budapesta a Consiliului său, că guvernul român hotărât s'aducă încă în această lege corporativă pe care avea la 'necede' gând s'o aducă nu peste doi ani.

În vorba de mult-trimbițată lege prin care se va introduce în Ungaria fascismul punând-o în amintita mare, prim-ministrul Gombos a adăugat că prin introducerea corporatismului gu-

vernul său va desființa orice urmă de socialism.

Declarația lui Gömbös a ajuns a doua zi în discuția parlamentului.

Deputatul socialist Peyer, precum citim în n-rul din 30 Mai al ziarului „Pesti Hirlap”, a spus că generalul Gömbös își face reforma sindicală cu foști pușcăriși și cu foști comandanți de-ai bolșevicilor. Somat de majoritari să arate nume, Peyer a spus că o să li le spună pe culoar.

Acuzația rostită de depu-

totalul socialist a mai fost adusă fascismului lui Gömbös și de alții, încă în lunile trecute. Ziarul „Magyarság”, dupăcum li-i cunoscut cetitorilor noștri, a arătat că generalul Gömbös a dat organizarea corporației din capitală a corpului didactic și a corporației portarilor pe mâna unui director de liceu Krompaszky, care a organizat pe timpul revoluției sindicatele bolșevice. Se vede că d. Gömbös mai are și alți asemenea „fasciști”.

O STATISTICĂ a vizitatorilor străini ai Ungariei

Ziarele budapestane au publicat la 7 Iunie crt. o interesantă statistică oficială (dată de oficiul de turism dela Budapesta) a vizitelor ce-au fost în Ungaria în anul trecut. O reproducem după ziarul „Magyarság”.

Din România au fost 12.600 de inși, și au stat 50.600 de nopți; din Cehoslovacia 21.000 și au stat 67.000 de nopți; din Iugoslavia 3.000 de inși și au stat 11.800 de nopți. Oaspeții din celelalte țări figurează cu următoarele cifre: din Austria 24.989 de inși, din Germania 13.000, din Italia 6.100, din Anglia 5.660, din Franța 4.460, din Statele-Unite ale Americii 3.590, din Polonia 2.700, din Bulgaria 985, din Belgia 823, din Suedia 700, din Elveția 3.230.

Statistica oficiului de turism ține să mai specifice (și nu e lipsit de importanță acest amănunt) că au fost găzduiți la case particulare 77.660 de „străini”, și 82.490 de inși „din teritoriile ocupate”. Să remarcăm acest capitol, de-o parte pentru disticția scandaloasă ce se face între unii și alții (cu alte cuvinte, cei din „teritoriile ocupate” nu sunt pentru oficiul de turism dela Budapesta cetățeni străini!), iar de altă parte pentru grija ce se dovedește că o cei dela Budapesta ca să-i pună pe oaspeții din statele succesoare în cât mai strâns contact cu publicul Ungariei.

Statistica mai subliniază că cei mai mulți oaspeți au vizitat Ungaria cu prilejul iredentistei „săptămâni a sfântului Ștefan”, că un sfert dintre ei au fost purtați și prin țară, și că s'au realizat dela ei 29 de milioane de pengő (aproximativ 880 de milioane de lei), adică cu un milion și jumătate de pengő mai puțin decât au fost sumele exportate din Ungaria de cetățenii maghiari cari au fost în anul 1933 în străinătate. Cifra aceasta ultimă, a veniturilor de 29 milioane de pengő realizate dela oaspeții străini, poate să nu fie însă exactă. Deși statistica desparte la fiecare capitol pe vizitatorii străini ai Budapestei de vizitatorii cetățeni maghiari veniți din orașele și din comunele din țară, la capitolul acesta, al veniturilor, disticția nu s'a mai făcut. Și ni se pare că nu e o greșeală la mijloc, ci un lucru voit. Pentrucă cetitorii noștri își aduc aminte că nu mai departe decât în luna trecută s'au rostit în parlamentul unguresc constatări alarmante despre uriașă disproporție dintre sumele ce le lasă cetățenii maghiari în străinătate și dintre sumele ce le aduc în Ungaria străinii. S'a spus în parlament că disproporția aceasta e așa de mare, încât înseamnă un adevărat eșec al politicii de turism din cale afară de costisitoare a oficialității maghiare. Și se știe că îndată după aceste destăinuiri, guvernul unguresc a introdus un nou regim al exportului de valute, admitând celor ce ies din Ungaria să ducă peste graniță numai 900 de lei în valută maghiară, sau 1500 de lei în valută străină sau în alte titluri.

Ultă cutezanță a asasinului dela Jara

Imoasa rudă hortistă Tiberiu Eckhardt, cel despre care contele Bethlen a spus acum câteva zile că și-a făcut intrarea în viața cu unghurească în ala gol și cu unghurească din politică averi uriașe, pe 11 Iunie, în ziua în care s'a deschis parlamentul unguresc, a combătut pe Gömbös pentru a introduce dictatura singur partid, a partidului „unității naționale”.

Eckhardt l-a criticat pe Gömbös spunându-i că „unitatea națională” poate fi monopolizată de un singur partid, și că sub o singură voce se poate vorbi în numele unității, sub firma Ligii Naționaliste. A rostit apoi următoarele (i le cităm după darea de presă din „Pesti Hirlap” dela 11 Iunie):

Să nu uităm că Ungaria nu există numai din aceia cari se află între granițele trianonului, ci sunt parte nedespărțită din trupul națiunii și cele din milioane de unguri cari trăiesc în afara granițelor fără țară, precum și cele cine

știe câte milioane de nemaghiari cari simt în unison cu noi și-s și-azi în suflet și în cuget cetățeni credincioși ideii de stat maghiar”.

Bine înțeles că nu ne poate mira nimic — nici chiar o impertinență ca aceasta — la un șef de partid ca asasinul dela Jara Tiberiu Eckhardt, căruia înșiși ungurii i-au scos veste că-i responsabil în cele ce obișnuște să scoată din gură. Necinstea aceasta intrupată a vieții publice ungurești de după război, ruda aceasta hortistă care și-a început cariera cu omoruri de copii (cazul dela Jara), cu falsificări în scop de speculă personală ale cursurilor de devize (pe vremea când era director al biroului de presă dela preșidenție), cu falsificări de franci francezi și cu atâtea alte btestemării de acestea, și-a rostit însă impertinența în parlament și i-a fost trecut în Monitorul Oficial, angajând astfel parlamentul și Ungaria întreagă.

Provocarea e totuși prea-prea, ca să poată fi tolerată.

Tripourile „gazetărești” din orașele ardelene

— Sindicatul presei române din Ardeal a luat atitudine energică în conirașaziselor cluburi ale gazetărilor minoritari —

Adunarea generală a Sindicatului Presei Române din Ardeal și Bănat, ținută acum două săptămâni la Cluj, s'a ocupat între altele de pacostea cluburilor, adică a tripourilor, așa-zise gazetărești, ce le înființează prin orașele ardelene anumiți oameni din presa maghiară.

Adunarea Sindicatului a constatat că tripourile acestea nu sunt altceva decât localuri de jăcmănire făcută în scopul ca să se creieze subsidii unor gazetari sau așa-zisi gazetari minoritari și unor gazete ungurești cari nu scapă niciun prilej să atâțe 'n contra statului român. D. Sever Stoica, directorul ziarului „Patria”, care a pus în discuția adunării această chestie, a arătat în aplauzele întregului congres că gazetarii români nu se

pot considera colegi cu astfel de gazetari unguri. Adunarea a hotărât deci să dea un comunicat prin care să se arate că Sindicatul Presei Române din Ardeal și Bănat n'are nimic cu aceste „cluburi”, și că interzice membrilor săi să facă parte din ele.

Arătăm în legătură cu această hotărâre a Sindicatului Presei Române din Ardeal și Bănat, că după ce au invadat toate orașele de pe granița noastră cu asemenea localuri de jaf, anumiți oameni de-ai presei maghiare se pregătesc tocmai acum să procopsească și Aradul cu un asemenea „club gazetăresc”, cu un asemenea tripou. Nu ne indoim însă că vor fi puși și de astădată la punct, așa cum au fost puși în trecut.

și un greco-catolic. Total: 327 Români. O statistică eparhială din 1920, ne arată la Chișinău de credincioși ort. români. Aceștia sunt administrați ca filie de către parohia ort. rom. din Bă-

5) In comuna Mezöhegyes (plasa Bătania), la 1900, sunt arătați 323 Români, iar la confesiuni 328 greco-catolici și 198 ort. (între cari și 37 Sârbi). Deci totalul Românilor era de 526 suflete. În 1910, sunt arătați 381 Români, iar la confesiuni 292 greco-catolici și 490 ort. (între cari și 37 Sârbi). Totalul Românilor era de 749 suflete. O statistică eparhială română din 1919, ne arată de credincioși ort. rom. în Mezöhegyes. Ortodocșii români sunt administrați ca filie de către parohia ort. rom. din Bătania. In Mezöhegyes, mai trăiesc și astăzi peste 1000 de suflete românești, din care o parte din acești Români sunt maghiarizați.

Din întreaga plasă a Bătaniei, sunt anexată României numai comuna Turnu (Tornya), iar restul de 7 comune au rămas Ungariei, împreună cu o populație de 3195 suflete românești.

Statistica maghiară din 1900, ne arată în plasa Bătaniei 3236 Români. Cea din 1910 ne arată 3168 Români. Deci o pierdere de 68 suflete în 19 ani. În realitate numărul din plasa Bătaniei era mult mai mare, pentrucă aceia cari știu ungurește, statistica maghiară i-a trecut drept Unguri. După rubrica confesiunilor, numărul Românilor în 1910 era de 3876 suflete, iar în 1910 de 3168 suflete. Deci ar însemna, că elementul românesc nu numai că a fost staționar, dar a avut și o pierdere însemnată. În realitate la 1910 conform rubricii confesiunilor, se aflau în plasa Bătaniei 3949 Români. Din 8 comune ale plasei, una și anume Turnu a fost anexată României. Turnu, în 1900, avea 623 Români, iar în 1910, 666 Români. Deci scăzându-se aceștia din cifra Românilor din întreaga plasă, mai rămân șapte comune cu aproximativ 3277 Români. Această cifră corespunde și cu datele eparhiilor românești din 1920. Bineînțeles, că aceste cifre sunt de acum 20—30 ani, fără să mai adăugăm sporul firesc al populațiunii românești. Dacă există însă și astăzi în plasa Bă-

niei 3277 Români, înseamnă că ei au fost staționar timp de 30 de ani, fără să aibă un spor firesc, pe care statisticile maghiare l-au împiedicat cu cea mai mare dibăcie. Dar statistica maghiară din 1920, în întreaga plasă a Bătaniei, ne arată numai 2809 Români.

Realitatea însă e că și astăzi mai trăiesc în plasa Bătaniei 3000—3200 Români, lucru ce se va vedea și din cifrele totale pe județ ale confesiunilor din statistica maghiară din 1920.

În plasa Kovácsháza, (care are 8 comune), găsim Români în următoarele localități:

6) In comuna Csánádpácz (plasa Mezökövácsháza) la 1900, sunt arătați abia 3 Români, iar la confesiuni 14 gr. catolici și 3 ort. Total: 21 Români. În 1910, sunt arătați 40 Români, iar la confesiuni 30 ort. și 23 gr. catolici. Total: 53 Români. Până în 1930, în cea mai mare parte au fost maghiarizați. Credincioșii ort. rom., în număr de 30 de suflete, sunt administrați ca filie de parohia ort. rom. din Cenadul Unguresc.

7) In comuna Dombiratos, la 1900, sunt arătați 7 Români,

iar la confesiuni 46 ort. și 9 gr. cat. Total 55 Români. În 1910, sunt arătați numai 2 Români, iar la confesiuni 16 ort. și un gr. cat. În Dombiratos, după statisticile noastre eparhiale din 1919, mai erau vreo 50 ort. Români, ca filie a parohiei ort. rom. din Bătania. O mare parte din Români acestei comune au fost complet maghiarizați.

8) In comuna Kunagota, la 1900, sunt arătați 139 Români, iar la confesiuni 223 ort. și 103 gr. cat. Între ortodocși se aflau și 4 Sârbi. Total: 322 Români. În 1910, sunt arătați abia 39 Români, iar la confesiuni 159 ort. (între aceștia și 17 Sârbi) și 48 gr. cat. Total: 190 Români. Deci o pierdere de 132 suflete, față de anul 1900! Astăzi mai sunt 150 de suflete românești în această comună. Cea mai mare parte din Români din Kunagota, au fost maghiarizați. Credincioșii ort. sunt administrați ca filie de către parohia ort. rom. din Bătania.

9) In comuna Magyarbányahégyes, la 1900, sunt arătați abia 16 Români, iar la confesiuni 24 ort. (între cari un Sârb) și 11 greco-catolici. Total: 34 Ro-

mâni. În 1910, sunt arătați 30 Români, iar la confesiuni 73 ort. (între cari un Sârb) și 38 gr. cat. Total: 111 Români. Conform statisticilor noastre eparhiale, în această comună (la 1919) mai sunt vreo 100 suflete românești. Ortodocșii români sunt administrați ca filie de către parohia ort. rom. din Bătania.

10) In comuna Mezökövácsháza (central plasei cu acelaș nume) la 1900, sunt arătați 30 Români, iar la confesiuni 41 ort. (între cari 4 Sârbi) și 25 gr. catolici. Total: 61 Români. În 1910, sunt arătați 14 Români, iar la confesiuni 26 ort. și 23 gr. cat. Total: 49 Români. Azi mai sunt în număr de 80 suflete și aparțin ca filie administrată de parohia ort. rom. din Bătania.

11) In comuna Reformátuskövácsháza, la 1900, sunt arătați 6 Români, iar la confesiuni 2 ort. și 10 gr. cat. În 1910, sunt arătați 8 Români, iar la confesiuni 15 ort. (între cari și un Sârb) și 6 gr. cat. Total: 20 Români. Azi sunt complet maghiarizați.

(Va urma)

Gura păcătosului

— Granițele trianonice n'au fost fixate în dauna Ungariei ci a statelor succesoare, — o spune un deputat de-al lui Gömbös —

Asociația națională a studenților din Ungaria a început deunăzi un ciclu de conferințe. I le în diferite frunți ai vieții publice și politice ungurești, despre diferite chestiuni care preocupă astăzi Ungaria.

Conferințele dela Ispasul românesc i le-au ținut două personalități cari se ocupă stăruitor de chestia colonizărilor: **arhiducele Albrecht** și noul deputat gömböșist **Matei Matolcsy**, binecunoscut depe urma unei cărți ce-a publicat-o acum vreo jumătate de an despre jugul latifundiilor și despre chestia jărănească din Ungaria hortistă.

S'au ocupat deci ambele conferințe de chestiunea colonizărilor, care a fost lansată de generalul Gömbös ca un pretext de abatere a gândurilor jărănimii dela reforma agrară.

Precum se știe din nenumărate dări de seamă ce au apărut în coloanele noastre în legătură cu chestia asta a colonizărilor, generalul Gömbös a lansat-o, dar n'are bani să o realizeze (fiindcă îi trebuie pentru subvenționarea presei din statele succesoare, pentru propaganda revizionistă din țările apusene și pentru înzestrările gheșeftărești ale armatei). Colonizările lui Gömbös au rămas deci subiect de conferințe. De conferințe firește nu pe seama jărănilor, ci pe seama studențimii din solda guvernului.

E deci cu totul de prisos să arătăm cum s'a bătut apa în piuă la conferințele dela 6 Iunie ale Asociației naționale a studențimii maghiare. Din tot ce s'a spus acolo, se impune remarcată (dar remarcată așa ca să o ținem totdeauna minte) o singură vorbă, rostită de deputatul copilandru **Matolcsy**.

Și iată cum l-a luat gura pe dinainte (cităm după „Magyar-ság” din 7 Iunie) pe acest deputat din partidul lui Gömbös.

„Grosurile minoritare trebuie avute în vedere. În cazul unui conflict european statele vecine pot să ridice noi pretenții față de noi.”

Înțelegeți!

Atunci când propaganda revizionistă maghiară minte la urechea oricui e dispus s'o asculte că de-a lungul granițelor trianonice sunt în statele succesoare mase compacte de unguri cărora li s'a făcut o nedreptate rupându-i dela sânul Ungariei, vine acest deputat Matolcsy, cel mai bun cunoscător al stărilor din diferitele părți ale Ungariei pentru că a studiat sat de sat che-

stiunea jărănească din Ungaria hortistă și a avut deci prilej să cunoască sat de sat situația etnografică a Ungariei de azi, — vine, zic, și spune: *Grăbiți-vă și colonizați unguri în ținuturile cu grosuri minoritare, pentru că în cazul unui nou conflict european putem să pierdem și aceste ținuturi, fiindcă nu sunt etnicește ungurești!*

Iată o vorbă mare, care trebuie ținută aminte. Atunci când propaganda ungurească minte cu nerușinare că granițele trianonice au fost fixate nedrept, luându-i-se Ungariei ținuturi cu unguri com-

pași, se recunoaște la conferințele Asociației naționale a studențimii maghiare, și-anume de către un deputat guvernamental și-un foarte bun cunoscător al condițiilor etnografice din Ungaria, că s'au fixat granițele nu în dauna ungarilor ci a românilor, a slovacilor, a iugoslavilor, a austriecilor, lăsându-se Ungariei mase compacte de nemaghiari cari trebuiesc desființate prin colonizări de unguri, ca să nu poată fi și ele preținse de statele succesoare în cazul unui nou conflict european!

Duetul Eckhardt Bethlen

Se știe că prim-ministru Gömbös se angajase solemn s'aducă în primăvara aceasta reforma electorală, și că a dizolvat parlamentul în tovarășie cu Eckhardt, pentru că să nu trebuiască să se țină de promisiunea făcută.

Acum, precum am arătat în n-rul nostru trecut, același Eckhardt care se 'ntovărășise cu Gömbös în contra vechiului parlament betlehenist ca să-i dea puțință lui Gömbös să nu-și țină făgăduiala, s'a unit cu Bethlen, ca să apere chestia reforme electorale în contra lui Gömbös.

Și nu e ciudat numai că se face apărător al votului secret omul care-l zădărnicișe. Nostim — precum am arătat în rândul trecut — e că Eckhardt și Bethlen își dau mâna după ce s'au înjurat mai jgănește decât țigani.

Am arătat în n-rul nostru anterior, că Eckhardt spusese despre

Bethlen, că dela Arpad la 1924 nu s'au făcut torii ca sub regimul lui și că toate aceste i-au rămas țării pe cap și că toate acestea au fost folosite la nimic, cuvinte: s'au delapidat.

Fiindcă am uitat s'o la timpul său, vom înțelege după ce Eckhardt va spune la timpul dela Arpad până ziarul lui Eckhardt, „Uj-ság”, a mers și mai de a scris în n-rul dela 2 Iunie, că nu dela Arpad, ci dela Bethlen până la 1924, nu s'a băgat atâtea datorii ca sub regimul Bethlen.

Oamenii aceștia, dușmanii ai votului secret, acum ca să facă paradă stia reformei electorale.

Se vede că tot Ungaria care înghite cei mai groșii codili.

Evenimente epocale în politica internațională

— Japonia ocupă China. — Chinezii fac apel la Rusia. — Mare îngrijorare în Anglia din pricina expansiunii japoneze. — Se pregătește o apropiere germano-angleză, iar Franța și Italia își strâng rândurile. — Ultima situație în chestia abisiniană. —

Profitând de incurcătura în care se găseau statele europene din pricina chestiei abisiniene, a chestiei germane și-a atitudinii dușmănoase a unora dintre țările revizioniste față de conferința dunăreană. Japonia, ieșită de mai multă vreme din Liga Națiunilor și deci nepăsătoare de ceea ce ar spune despre faptele sale celelalte state, a purces săptămâna aceasta la o faptă istorică, pe care o pregătea demult și-o începuse prin ruperea de-acum doi ani a Mancuriei de China: a purces la ocuparea Chinei.

Faptul e de-o importanță mondială. Stăm în fața împlinirii vechiului coșmar al Europei: în fața organizării pericolului galben. Ocuparea Chinei nu înseamnă numai primejdierea intereselor negustorești, economice și politice de moment ce le aveau în China puterile din Europa, ci înseamnă, după ce China va fi căzut și va fi fost organizată pentru scopurile imperialismului japonez, traducerea în fapt, pentru Europa și pentru toată lumea, a primejdiei galbene. E deci neîndoielnic că se vor face în Europa mari regroupări, dictate de noua situație.

Japonia și-a început noua expansiune folosindu-se de pretextul lupului față de mielul din fabulă. A băgat de vină Chinei că-i turbură dela vale la deal apele, că ține asociații secrete anti-japoneze. Sub acest pretext a trimis guvernului din China nordică un ultimatum, cerându-i: să desființeze numitele asociații și să evacueze trupele, jandarmii și poliția din partea nordică a țării, până la Peking. China s'a supus imediat acestor pretenții. Japonia a venit apoi cu pretenții noi: a cerut Tientsinul și Pekingul. Din Tientsin, unul dintre cele mai importante centre chineze dela Nord, trupele chineze au fost evacuate imediat, și și-a făcut intrarea acolo armata japoneză. Ocupării Pekingului nu i-a venit încă rândul până când scriem acestea. Populația fuge disperată din fosta capitală a imperiului, dar guvernul chinezesc face pregătiri de rezistență. Joi a zburat deasupra Pekingului o mare escadrilă de avioane japoneze, ca să vadă dacă se face evacuarea trupelor.

Guvernul chinezesc din Nanking a anunțat guvernul japonez că nu-i mai satisface nici o ce-

reră umilitoare, și că va cere ajutorul statelor prietene. E vorba despre o apropiată sărire a Japoniei în ajutorul Chinei. S'au și semnalat unele incidente între patrulare la granița siberiană spre Mancuria. Anglia privește deasemenea cu mare îngrijorare soarta Chinei. Japonezii dau mâna în apele insulei Formosa pe vase de război englezești, și le-au anexat la imperiul japonez.

Japonia îngrămădește în nordul Chinei ca să ocupe provincia Kaha.

Conflictul italo-abesinian

— O apropiere anglo-germană în contra Italiai

Precum arătăm în pagina întâia, conflictul italo-abesinian s'a complicat la începutul săptămânii în chip alarmant, din pricină că Anglia a început să îngrămădească în Africa trupe ca să împiedece pe italieni să ocupe Abisinia singuri.

S'a iscat din pricina aceasta o mare încordare între Italia și Anglia, urmată de semne de apropiere anglo-germană. — Presa italiană a pornit o mare campanie în contra Angliei, iar Anglia a căzut aproape la înțelegeră cu Germania pe chestia înarmărilor pe apă, încuviințând Germaniei (deocamdată principal) să aibă 35 la sută din tonajul vaselor militare engleze. Totatunci foștii miniștri englezi, Lloyd George și Snowden, dimpreună cu alți 28 de politicieni, au publicat un manifest cerând desarmarea generală, ca să ușureze tratativele navale anglo-germane, iar prințul de coroană al Angliei a invitat adunarea generală a foștilor luptători englezi să pregătească o apropiere între Anglia și Reich.

Înainte de-a se fi produs această neașteptată întorsătură, se scrisese în presa engleză că Italia va porni războiul în contra Abisiniilor încă n luna viitoare. La sfârșitul săptămânii

au venit apoi știri că Italia nu va înțelege, dacă nu va fi îngăduie să facă protectoratul abisinian o administrație și păzită de italieni, care să lege portul Massua din Marea Roșie de un port italian din marea malică, sau dacă Liga Națională va pune Abisinia sub protecția sa, și nu dela 25 August protectoratul Italiei, Franța și Anglia (lucru în vedere) vor ruia s'au și început să se înțeleagă între cele trei guverne.

Presă italiană a 'nceput să amenințe Liga Națională că Italia lese din Ligă dacă nu respectă interesele.

Intâlnire colegială

20 ani. Absolvenții liceului Beiuș, promoția 1915 (se vor fi rugați a lua parte la intâlnire colegială de 20 de ani, care va avea loc Duminecă în 2 Iulie 1935, după Liturghie și după prânz, pentru profesorii și colegii de liceu în sala festivă a liceului Beiuș. Anunțările se pot face la Beiuș (Direcțiunea Liceului Beiuș) ori la Pâr. Dr. Al. Tăutu, canonic Oradea, Cantemir 36.